

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

876153_RegNr_3K-3-453/2014

<http://www.infolex.lt/tp/876153>

Santrauka:

Ieškovas (BUAB) prašė priteisti iš atsakovų - buvusių įmonės vadovų - žalos, pažeidus pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo įmonei, atlyginimą. Pirmosios instancijos teismas ieškinį atmetė, o apeliacinės instancijos teismas - tenkino iš dalies. Atsakovai pateikė kasacinį skundą.

LAT nurodė, jog aplinkybė, kada įmonės būseną pasiekė ĮBĮ 2 str. 8 d. nustatyta nemokumo kriterijų, suponuojanti vadovo pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos jai iškėlimo, turėtų būti įrodinėjama ir nustatoma ne vien įmonės finansinės atskaitomybės dokumentais, kaip nagrinėjamu atveju, bet ir kitomis įrodinėjimo priemonėmis, pvz., pirminiais apskaitos dokumentais, patvirtinančiais ūkines operacijas, įmonės sudarytomis sutartimis ir duomenimis apie jų vykdymą, bei kt. Be to, įmonės vadovui taikoma civilinė atsakomybė nėra sankcija už neteisėtus veiksmus, žalos dydis kiekvienu atveju nustatomas pagal faktines bylos aplinkybes, todėl vienais atvejais gali būti lygus bankroto byloje patvirtintų reikalavimų sumai, kitais atvejais – bankroto byloje nepatenkintų kreditorių reikalavimų daliai, arba, kai nustatoma, kad ne visa nepadengta skolų dalis atsirado dėl to, jog atsakingi asmenys laiku nesikreipė dėl bankroto bylos iškėlimo, – mažesnis už ją. Nagrinėjamu gi atveju teismas nepagrįstai vadovavosi vien absoliučia patvirtintų kreditorinių reikalavimų suma.

LAT panaikino apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir perdavė bylą nagrinėti iš naujo apeliacine tvarka.

Civilinė byla Nr. 3K-3-453/2014 (S)
Teisminio proceso Nr. 2-13-3-04310-2012-2
Procesinio sprendimo kategorijos: 27.7;
44.2.1; 44.5.2.14; 44.5.2.14

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. spalio 27 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Birutės Janavičiūtės, Rimvydo Norkaus ir Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas),

rašytinio proceso tvarka teismo posėdyje išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovų R. B. ir K. B.** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. gruodžio 4 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Nuotekų priežiūra“ ieškinį atsakovams R. B. ir K. B., trečiasis asmuo E. P., dėl žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

Byloje nagrinėjami teisės normų, reglamentuojančių įmonės vadovų atsakomybę už įmonei padarytą žalą, pažeidus pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, aiškinimo ir taikymo klausimai.

Ieškovas prašė priteisti solidariai iš atsakovų 48 613,44 Lt žalos atlyginimo. Ieškinyje nurodyta, kad Kauno apygardos teismo 2012 m. vasario 24 d. nutartimi ieškovui iškelta bankroto byla. Įmonės vadovu nuo 2008 m. liepos 8 d. iki 2011 m. rugpjūčio 31 d. buvo atsakovas R. B., o nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. iki bankroto bylos iškėlimo – atsakovė K. B.. Įmonės administratorius, patikrinęs kreditorių reikalavimų susidarymo laikotarpį ir aplinkybes, įmonės balansus, nustatė, kad didžioji kreditorių reikalavimų dalis susidarė 2009 m. – 2011 m. laikotarpiu, įmonė 2009 metais tapo nemokia. Nors atsakovai jau 2010 metais žinojo, kad įmonė yra nemoki, tačiau bankroto bylos neinicavo. Pareiga kreiptis į teismą atsakovams atsirado 2010 m. balandžio 30 d., kai buvo patvirtintas 2009 metų įmonės balansas ir paaiškėjo įmonės bloga finansinė padėtis. Paaiškėjus įmonės nemokumui, jos vadovai privalėjo nedelsdami kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. To nepadarius, jų veiksmai laikytini neteisėtais, o atsiradusi žala atlygintina Įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBI) 8 straipsnio 4 dalies pagrindu. Kauno apygardos teismas patvirtino 64 743,62 Lt bankrutuojančios įmonės kreditorių finansinių reikalavimų. Žalos dydžiu ieškovas laiko įmonės kreditorių reikalavimus – 48 613,44 Lt, kurių bankrutuojanti įmonė negali patenkinti, nes neturi savo turto.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijų teismų procesinių sprendimų esmė

Alytaus rajono apylinkės teismas 2013 m. birželio 4 d. sprendimu ieškinį atmetė. Pažymėjęs, kad ieškovas ieškinį grindė išimtinai tuo, jog įmonė nuo 2009 metų pabaigos buvo nemoki, šį faktą įrodinėdamas tik 2009–2012 metų įmonės balansais ir pelno–nuostolių ataskaitomis, teismas nurodė, kad analizuojant tik įmonės metinius balansus negalima tiksliai nustatyti visų sąlygų, reikalingų įmonės nemokumo būsenai, kaip ji apibrėžiama ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalyje, pagrįsti. Kai iš atsakovų reikalaujama žalos atlyginimo būtent dėl to, kad jie laiku neinicijavo įmonės bankroto, teismo vertinimu, turi būti nustatyta, kada įmonės pradėstų (bet ne mokėtinų per vienerius metus) išsipareigojimų suma viršijo pusę į balansą įrašyto turto vertės, taip pat kada pradėjo įmonė nebeatsiskaitynėti su kreditoriais, nebeatliko iš anksto apmokėtų darbų ir t. t., tačiau šias aplinkybes patikimai pagrindžiančių duomenų byloje nėra, ieškovas iš viso neįrodinėjo įmonės negalėjimo atsiskaitynėti su kreditoriais fakto. Teismas sutiko su ieškovo argumentu, kad 2010 metų balandžio mėnesį iš balanso už 2009 metus tuo metu įmonei vadovavusiam R. B. tapo žinoma, jog įmonės finansinė situacija tapo ypač sudėtinga, t. y. mokėtinos sumos ir išsipareigojimai viršijo visą įmonės turtą 67 744 Lt ir jau tuomet R. B. turėjo pagrindą inicijuoti bankroto bylos iškėlimą, nes iš įmonės 2009 m. balanso buvo pagrindas konstatuoti tuo metu buvus faktinį įmonės nemokumą, tačiau, teismo vertinimu, negalima daryti kategoriškos išvados, kad įmonę prie bankroto privedė tik jos vadovų veiksmai. Teismas akcentavo nustatytas aplinkybes, kad įmonė iki 2011 metų pabaigos toliau vykdė veiklą, aktyviai veikė derindama tarpusavio skolas su kitomis įmonėmis, su daugeliu kreditorių tęsėsi ilgalaikiai verslo santykiai, kreditorių kiekis ir skolų dydis kito, įmonė bent iš dalies vykdė savo išsipareigojimus, nuolat gaudavo pajamų (2009 m. – 389 863 Lt; 2010 m. – 302 256 Lt, 2011 m. – 38 766 Lt). Pažymėjęs, kad, neįvertinus visų atsakovų veiksmų siekiant išlaikyti įmonę veikiančia, neanalizuojant jų sudarytų sandorių ir nevertinant kitų reikšmingų bylai aplinkybių, negalima laikyti, jog direktoriaus pareigos inicijuoti bankroto bylos iškėlimą nevykdymas lėmė nuostolių atsiradimą, teismas nurodė, jog ieškovas neanalizavo visų reikšmingų bylai aplinkybių. Atkreipęs dėmesį į tai, kad pareiga inicijuoti bankroto bylos iškėlimą kilo ir įmonės akcininkams, tokią galimybę įgijo ir įmonės kreditoriai, tačiau šie į teismą nesikreipė, bendrovės pardavimo pajamos 2010 metais, palyginus su 2009 metais, sumažėjo tik 22 proc. (nuo 389 863 iki 301 256 Lt), tačiau kartu sumažėjo ir bendrovės veiklos sąnaudos (nuo 206 251 Lt iki 131 429 Lt), taip pat 66 proc. sumažėjo bendrovės nuostolis, teismas sprendė, jog atsakingais už įmonės nemokumą ir su tuo susijusius didėjančius nuostolius kreditoriams laikyti tik atsakovus negalima, dėl atsiradusios žalos taip pat yra ir kreditorių kaltės. Teismo vertinimu, ieškovei nepateikus konkrečių ir objektyvių įrodymų, pagrindžiančių priežastinį ryšį tarp vadovų nesikreipimo į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo ir prašomos priteisti žalos atsiradimo, vien bendrovės turimų neįvykdytų finansinių išsipareigojimų faktas savaime nereiškia, kad už tai yra atsakingi iki bankroto bylos iškėlimo buvę įmonės vadovai. Teismas konstatavo, kad pagal nustatytas aplinkybes nėra pagrindo pripažinti, jog atsakovai netinkamai įgyvendino teises ar atliko pareigas bei jomis piktnaudžiavo. Be to teismas svarbia aplinkybe pripažino tai, kad Lietuvos valstybėje 2008 metų pabaigoje prasidėjęs precedento neturintis ekonomikos sunkmetis, nulemtas pasaulinės ekonomikos ir finansų krizės. Teismo vertinimu, net apdairus, rūpestingas bei protingas verslininkas tuo metu negalėjo protingai tikėtis ar numatyti, kad kils tokio masto finansinė krizė, neigiamai paveikusi įmonės gebėjimą vykdyti savo prievoles. Teismas konstatavo, kad ieškovas neįrodė būtinos civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygos – priežastinio ryšio tarp atsakovų nesikreipimo į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo ir žalos įmonei bei kreditoriams atsiradimo.

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą apeliacine tvarka pagal ieškovo apeliacinį skundą, 2013 m. gruodžio 4 d. sprendimu panaikino Alytaus rajono apylinkės teismo 2013 m. birželio 4 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškinį tenkino iš dalies: priteisė ieškovui iš atsakovo R. B. 39 774,63 Lt, o iš atsakovės K. B. – 8838,80 Lt žalos atlyginimo ir po 5 proc. metinių procesinių palūkanų. Kolegija nurodė, kad ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta įmonės vadovo pareiga kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, jei įmonė negali ir (arba)

negalės atsiskaityti su kreditoriumi (kreditoriais) ir šis (šie) nesikreipė į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo arba įmonė viešai paskelbė, kad negali arba neketina vykdyti įsipareigojimų. ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalyje imperatyviai nurodyta, kad vadovas ar kitas asmuo (asmenys), įmonėje turintis teisę priimti atitinkamą sprendimą, privalo padengti žalą, kurią kreditoriai patyrė dėl to, jog įmonė pavėlavo pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo. Taigi įmonės vadovo pareigos kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, kai tokiam kreipimuisi egzistuoja įstatyme įtvirtinti pagrindai, pažeidimas yra neteisėtas veiksmas. Nustačius vadovo neteisėtus veiksmus, lėmusius žalos (nuostolių) atsiradimą, jo kaltė preziumuojama (CK 6.248 straipsnio 1 dalis), todėl ieškovas neprivalo įrodinėti, kad bendrovės vadovas kaltas. Paneigti šią prezumpciją, siekdamas išvengti atsakomybės, turėtų bendrovės vadovas. Nustatant žalos dydį turi būti vertinama ne padidėjusi skola konkrečiam kreditoriui, bet bendra įmonės skolų apimtis, išaugusi dėl bankroto bylos neinicijavimo laiku. Taigi įmonei, taip pat kreditoriams padaryta žala laikytinas bendras išaugęs įmonės skolų dydis, kurio įmonė bankroto procese negali padengti, nepaisant to, kad skola konkrečiam kreditoriui gali būti ir padidėjusi, ir sumažėjusi. Kolegija pažymėjo, kad priežastys, dėl kurių įmonė tapo nemokia, nėra teisiškai reikšmingos sprendžiant dėl civilinės atsakomybės už pareigos inicijuoti bankroto bylą pažeidimą, nes žala padaryta tuo, jog įmonei esant nemokiai, nepaduotas pareiškimas dėl bankroto bylos iškėlimo. Remdamasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. gegužės 5 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje *BUAB „Vajalio medienos gaminiai“ v. R. K. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-228/2011, ir 2013 m. spalio 16 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje *BUAB „AK baldai“ v. E. G. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-496/2013, kolegija konstatavo, kad įmonės bankroto byloje patvirtinta kreditorių reikalavimų suma civilinėje byloje dėl įmonės vadovo civilinės atsakomybės už žalą, padarytą tuo, jog, įmonei esant nemokiai, nepaduotas pareiškimas dėl bankroto bylos iškėlimo, vertinama kaip įmonės vadovo padaryta žala. Nustačiusi, kad steigiant UAB „Nuotekų priežiūra“ buvo suformuotas 60 000 Lt įmonės įstatinis kapitalas, kuris įmonės veiklos metu pradėjo kisti neigiama linkme ir įstatinio kapitalo deficitas nuo 67 744 Lt 2009 metais padidėjo iki 143 436 Lt 2011 metais, kolegija, remdamasi Akcinių bendrovių įstatymo 59 straipsnio 11 dalimi, konstatavo, jog vien įstatinio kapitalo deficitas buvo pakankamas pagrindas įmonės vadovui imtis priemonių bendrovės veiklai gerinti arba pertvarkyti ar likviduoti bendrovę, tačiau tokio pobūdžio sprendimas nebuvo priimtas. Kolegijos vertinimu, ieškovo balansų ir pelno nuostolių ataskaitų duomenys leidžia daryti labiau tikėtiną išvadą, kad dar 2009 – 2010 metais įmonė tapo nemokia ir nepajėgė atsiskaityti su kreditoriais. Kolegija nustatė, kad: nors 2009 m. įmonės pajamos išaugo iki 389 893 Lt, tačiau veikla nebuvo pelninga, nes sąnaudos viršijo gaunamą pelną 90 151 Lt, o bendri nuostoliai sudarė 116 100 Lt; ieškovas 2009 m. liko skolingas kreditoriams 90 615 Lt, kai jo turimas turtas buvo įvertintas tik 42 110 Lt, o 2010 metais ieškovo skolos padidėjo iki 158 227 Lt, nors turimo turto vertė išliko faktiškai nepakitusi (51 142 Lt); ieškovo padėtis mokumo prasme nepasikeitė ir 2011 metais, sąnaudos 36 351 Lt viršijo gautą pelną, įmonės nuostoliai padidėjo iki 203 436 Lt, o skolos kreditoriams – iki 161 915 Lt ir viršijo turimo turto vertę beveik 9 kartus. Kolegija konstatavo, kad pateiktų finansinių duomenų analizė leidžia daryti išvadą, jog įmonės vadovas turėjo pagrindą dar 2010 metais inicijuoti įmonės pertvarką arba bankroto bylos iškėlimą, tačiau, pažeisdamas imperatyviasias įstatymų nuostatas ir savo fiduciarines pareigas įmonei, to laiku nepadarė. Kolegija sprendė, kad nagrinėjamu atveju žala yra ieškovės reikalaujami priteisti 48 613,44 Lt nuostoliai, kurie grindžiami teismo patvirtintais antros ir trečios eilės kreditorių finansiniais reikalavimais bankroto byloje, taip pat sprendė, jog yra nustatytos visos būtinosios atsakovų civilinės atsakomybės sąlygos. Atsižvelgusi į tai, kad ieškovas žalos atsiradimo pradžią skaičiuoja nuo 2010 m. balandžio 30 d., nuo šio momento iki bankroto bylos iškėlimo praėjo 22 mėnesiai, iš kurių 18 mėnesių įmonei vadovavo atsakovas R. B., o 4 mėnesius atsakovė K. B., kolegija sprendė, jog ieškovo prašoma priteisti žala iš atsakovų priteistina ne solidariai, o dalimis, atsižvelgiant į atsakovų vadovavimo įmonei laiką.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

Kasaciniu skundu atsakovai prašo panaikinti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. gruodžio 4 d. sprendimą ir palikti galioti Alytaus rajono apylinkės teismo 2013 m. birželio 4 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidas. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

Dėl pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo atsiradimo momento. Apeliacinės instancijos teismas, darydamas išvadą dėl atsakovų pareigos inicijuoti bankroto bylos iškėlimą, nepagrįstai rėmėsi tik įmonės finansinės atskaitomybės dokumentais, taip pažeisdamas ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalį, CPK 185 straipsnį. Pagal ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalį, pareiga kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo atsiranda tada, kai įmonė negali ir negalės atsiskaityti su kreditoriais ir šie nesikreipė į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. Taigi bankroto byla įmonei keliami ne tik tada, kai ji atitinka ĮBĮ nustatytus nemokumo kriterijus, bet kartu nustačius, kad ji nebevykdo veiklos ar vykdoma veikla nesuteikia pagrindo tikėtis, jog įmonė bus pajėgi subalansuoti esamą situaciją. Apeliacinės instancijos teismas nustatė tik „popierinį“ įmonės nemokumą ir nepagrįstai konstatavo, kad 2010 m. balandžio 30 d., tvirtinant 2009 m. metinę finansinę atskaitomybę, atsakovas privalėjo kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad įmonė buvo įsteigta 2008 m. liepos mėn., todėl 2009 metais dar negalėjo veikti pelningai; kad įmonės nuostolis 2010 m., lyginant su 2009 m., sumažėjo 66 proc., o sąnaudos – 36,27 proc.; kad 2010 m. įmonė sumažino skolas kreditoriams, suteikė paslaugų už 298 499,87 Lt, o įsigijo prekių už 271 569,06 Lt; kad kreditorių kiekis ir skolų dydis kito, o tai rodo, jog įmonė bent iš dalies vykdė savo įsipareigojimus. Atkreiptinas dėmesys, kad į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo nesikreipė ir kreditoriai. Dėl šių priežasčių nėra pagrindo konstatuoti, kad 2010 m. balandžio 30 d. įmonė negalėjo atsiskaityti su kreditoriais.

Dėl įmonės vadovo kaltės formos. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nevertino atsakovų veiksmų siekiant išsaugoti įmonę (siekiant gauti kuo daugiau pajamų, atsiskaityti su kreditoriais, mažinti nuostolį ir sąnaudas), taip pažeisdamas CPK 185 straipsnio, CK 6.263 straipsnio nuostatas bei nukrypdamas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos. Vadovo civilinė atsakomybė grindžiama jo specialiuju ir fiduciariu pareigų pažeidimu, o ne vien aplinkybe, kad įmonė negali padengti skolų savo kreditoriams. Vadovas atsako ne už bet kokių jam priskirtų pareigų pažeidimą, o tik už tyčinius veiksmus (neveikimą), siekiant pažeisti kreditorių interesus ar didelį neatsargumą, pasireiškusį aiškiu ir nepateisinamu aplaidumu vykdant savo pareigas. Vien paprastas neatsargumas negali būti pagrindu vadovui taikyti CK 6.263 straipsnio nuostatas. Todėl nustačius, kad nors įmonės vadovas nesikreipė dėl bankroto bylos iškėlimo, tačiau toliau vykdė veiklą, siekdamas išsaugoti įmonę, tęsti ir atgaivinti jos veiklą, atsiskaityti su įmonės kreditoriais, jam negalima taikyti civilinės atsakomybės. Tai, kad R. B. sprendimas po 2010 m. balandžio 30 d. tęsti įmonės veiklą buvo teisingas, patvirtina faktas, jog įmonės bankroto byloje 2012 m. patvirtintų finansinių reikalavimų buvo 60 proc. mažiau (64 660,93 Lt) nei 2010 m. (158 227 Lt). Byloje nėra įrodymų, kad atsakovas atliko neapgalvotus ir su įprastine ūkine veikla nesuderinamus veiksmus. Priešingai, atsakovas R. B. nuolat skolino įmonei lėšas ir buvo didžiausias įmonės kreditorius. Apeliacinės instancijos teismas, konstatuodamas atsakovų atsakomybę, iš esmės nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, pagal kurią vien aplinkybė, kad bendrovė negali padengti skolos kreditoriams, nesukelia civilinės atsakomybės vadovui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. kovo 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „Limantra“ v. N. G., bylos Nr. 3K-3-130/2011), o paprastas vadovo neatsargumas, susijęs su įmonės ūkinės-komercinės veiklos rizika, neturėtų būti pagrindu atsirasti įmonės vadovo atsakomybei, nes priešingu atveju būtų iš esmės apribota vadovo rizika siekiant įmonei pelno (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 1 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Panevėžio spaustuvė“ v. R. Š. ir kt., bylos Nr. 3K-3-19/2012).

Dėl žalos dydžio bei priežastinio ryšio. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai ir neteisėtai konstatavo, kad žalą sudaro bankroto byloje patvirtintų ir nepatenkintų finansinių reikalavimų suma, pažeidė ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalį, CK 6.247, 6.249 straipsnius, CPK 185 straipsnį. Įmonės vadovo ir jos dalyvių neteisėtais veiksmais padaryta žala teisės aktuose nepreziumuojama ir vien vadovo neteisėtos veikos nepakanka civilinei atsakomybei (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. lapkričio 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „Saulėtekis“ v. I. K. ir kt., bylos Nr. 3K-3-604/2006). Pagal ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalies nuostatas įmonės vadovui kyla pareiga ne asmeniškai atsakyti kreditoriams pagal prievoles, o tik atlyginti tą žalą, kurią kreditoriai patyrė dėl to, kad vadovas pavėlavo kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo. Nustatant žalos, kilusios dėl įmonės vadovo pavėluoto kreipimosi į teismą dėl bankroto bylos iškelimo, dydį, vertinama ne bendra įmonės skolų apimtis, o konkreti skolų suma, išaugusi būtent dėl bankroto bylos neinicijavimo laiku (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. kovo 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „Limantra“ v. N. G., bylos Nr. 3K-3-130/2011). Ieškovas neįrodė, kaip įmonės neįvykdyti įsipareigojimai padidėjo dėl laiku neiškeltos bankroto bylos, t. y. neįrodė žalos dydžio, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad nėra priežastinio ryšio tarp 48 613,44 Lt dydžio žalos atsiradimo ir atsakovų veiksmų, o apeliacinės instancijos teismas neteisėtai ir neargumentuotai konstatavo tokį ryšį esant.

Dėl atsakomybės paskirstymo įmonės vadovams. Apeliacinės instancijos teismas turėjo pareigą nustatyti priežastinį ryšį tarp atsakovės K. B. veiksmų ir atsiradusios žalos, t. y. nustatyti, kokia žalos dalis ir dėl kokių konkrečių jos veiksmų atsirado, o ne atsižvelgti į aritmetinį vadovavimo laikotarpio skaičiavimą. K. B. pradėjo vadovauti įmonei nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. ir vadovavo keturis mėnesius, todėl ji negali būti atsakinga už žalą, atsiradusią dėl neva neteisėtų veiksmų, nesikreipiant į teismą dar 2010 m. balandžio 30 d. Nuo 2010 m. balandžio 30 d. įmonės skolos padidėjo tik 4700 Lt, todėl K. B. negali būti atsakinga už 8838,80 Lt žalą. Be to, jai vadovaujant įmonėje neatsirado naujų įsipareigojimų bei nesumažėjo turimo turto.

Atsiliepimų į kasacinį skundą CPK 351 straipsnio nustatyta tvarka negauta.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl juridinio asmens vadovo pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo atsiradimo momento

Byloje nagrinėjamas juridinio asmens vadovo civilinės atsakomybės, kylančios konkrečiu įstatyme įtvirtintu pagrindu – pažeidus pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo – klausimas. Juridinio asmens vadovui nevykdant ar netinkamai vykdant jo kompetencijai priskirtas pareigas, jam, be kitų atsakomybės rūšių, gali kilti civilinė atsakomybė. Tam, kad būtų galima taikyti juridinio asmens vadovui civilinę atsakomybę, būtina nustatyti šio asmens civilinės atsakomybės sąlygas, be kitų, ir neteisėtus veiksmus. Pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškelimo nevykdymas yra neteisėtas neveikimas, galintis sukelti žalą, už kurios padarymą įmonės administracijos vadovui kyla atsakomybė.

ĮBĮ (2002 m. lapkričio 19 d. įstatymo Nr. IX-1200 redakcija, galiojanti nuo 2003 m. sausio 1 d.) 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu įmonė negali ir (arba) negalės atsiskaityti su kreditoriumi (kreditoriais) ir šis (šie) nesikreipė į teismą dėl bankroto bylos iškelimo arba yra sąlyga, nurodyta šio įstatymo 4 straipsnio 4 punkte (t. y. įmonė viešai paskelbė, kad negali arba neketina

vykdyti įsipareigojimų), įmonės vadovas, savininkas (savininkai) privalo pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškelimo. ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalyje (2008 m. gegužės 22 d. įstatymo Nr. X-1557 redakcija, įsigaliojusi 2008 m. liepos 1 d.) įmonės nemokumas apibrėžiamas kaip įmonės būseną, kai įmonė nevykdo įsipareigojimų (nemoka skolų, neatlieka iš anksto apmokėtų darbų ir kt.) ir pradelsti įmonės įsipareigojimai (skolos, neatlikti darbai ir kt.) viršija pusę į jos balansą įrašyto turto vertės. ĮBĮ 9 straipsnio 5 dalyje ((2008 m. gegužės 22 d. įstatymo Nr. X-1557 redakcija, įsigaliojusi 2008 m. liepos 1 d.) nustatyta, kad bankroto byla iškeliamą, jeigu teismas nustatė, kad yra bent viena iš šių sąlygų: 1) įmonė yra nemoki arba įmonė vėluoja išmokėti darbuotojui (darbuotojams) atlyginimą; 2) įmonė viešai paskelbė arba kitaip pranešė kreditoriui (kreditoriams), kad negali atsiskaityti su kreditoriumi (kreditoriais) ir (arba) neketina vykdyti savo įsipareigojimų. Kasacinio teismo praktikoje konstatuota, kad ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta įmonės vadovo, savininko pareiga sisteminio ĮBĮ nuostatų aiškinimo kontekste reiškia pareigą kreiptis į teismą įmonei tapus nemokia ĮBĮ prasme (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. birželio 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „Rita“ v. R. G. ir kt., bylos Nr. 3K-3-321/2014). Šios bylos kontekste teisėjų kolegija, sistemiškai aiškindama ĮBĮ nuostatas, konstatuoja, kad, nesant kitų ĮBĮ įtvirtintų bankroto bylos iškelimo pagrindų, atsiradusių anksčiau nei nemokumas, įmonės vadovo pareiga kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškelimo kyla, kai įmonė pagal ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalyje įtvirtintus kriterijus yra nemoki. Įmonės vadovas gali įvertinti, kad įmonė negali atsiskaityti su kreditoriais ir anksčiau nei atsiranda pagrindas pripažinti įmonę nemokia pagal ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalyje įtvirtintus kriterijus, tačiau vertinant pareigos atsiradimo momentą taikytina ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalis.

Pareiga kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo įmonės vadovui nustatyta todėl, kad šis subjektas geriausiai žino įmonės finansinę būklę, o pavėluotas bankroto bylos iškelimas galėtų pažeisti tiek esamų įmonės kreditorių (jei toliau didėtų įmonės skolos), tiek naujų potencialių kreditorių interesus (jei šie asmenys, nežinodami apie įmonės nemokumą, tiektų jai prekes ir (arba) teiktų paslaugas). Tais atvejais, kai įmonė nevykdo veiklos arba nors ir vykdo, tačiau didėja nuostoliai dėl neatsiskaitymo su kreditoriais, tokie veiksmai neatitinka protingos verslo rizikos ir prieštarauja geriems verslo standartams. Jeigu laiku nesikreipiama dėl bankroto bylos iškelimo, tai nepasinaudojama palankesnėmis bankroto bylos iškelimo suteikiamomis sąlygomis, nes dėl bankroto bylos iškelimo draudžiama vykdyti visas finansines prievoles, neįvykdytas iki bankroto bylos iškelimo, įskaitant palūkanų, netesybų, mokesčių ir kitų privalomųjų įmokų mokėjimą, išieškoti skolas iš šios įmonės teismo ar ne ginčo tvarka, nutraukiamas netesybų ir palūkanų už visas įmonės prievoles skaičiavimas, negali būti nustatoma priverstinė hipoteka (ĮBĮ 10 straipsnio 7 dalies 3 punktas). Laiku nesikreipdamas į teismą dėl bankroto bylos iškelimo įmonės vadovas prisiima riziką dėl pareigos padengti žalą, kurią kreditoriai patyrė dėl to, kad įmonė pavėlavo pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškelimo, atsiradimo (ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalis). ĮBĮ nėra tiesiogiai įvardyta konkretaus termino, per kurį, atsiradus bankroto bylos iškelimo pagrindams, įmonės vadovas privalo pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškelimo. Pagal ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą įmonės vadovas, esant šios teisės normos dispozicijoje nurodytoms sąlygoms, privalo pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškelimo. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad administracijos vadovas <...> privalo nedelsdamas veikti, jei finansinė padėtis pasikeičia taip, kad kyla įmonės nemokumo grėsmė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „ONDUBALT“ v. T. N., bylos Nr. 3K-3-344/2014). Teisėjų kolegija, šios bylos aplinkybių kontekste aiškindama ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalį, konstatuoja, kad įmonės vadovas, esant įmonės nemokumo faktui, privalo nedelsdamas pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškelimo.

Sprendžiant, ar įmonės vadovas pažeidė teisinę pareigą kreiptis į teismą dėl vadovaujamos įmonės bankroto bylos iškelimo, būtina nustatyti aplinkybes, patvirtinančias įstatyme nurodytas sąlygas tokiai pareigai atsirasti, šios bylos atveju – įmonės nemokumo fakto atsiradimą. Apeliacinės instancijos teismas sprendime ištyrė UAB „Nuotekų priežiūra“ 2009 – 2011 metų balansų ir pelno

nuostolių ataskaitų duomenis bei jais remdamasis padarė išvadą, kad ši įmonė dar 2009 – 2010 metais tapo nemokia, įmonės vadovas turėjo pagrindą dar 2010 metais inicijuoti įmonės pertvarką arba bankroto bylos iškėlimą, tačiau, pažeisdamas imperatyviasias įstatymų nuostatas ir savo fiduciarines pareigas įmonei, to laiku nepadarė. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su ieškinio pagrindu nurodyta aplinkybe, kad žala skaičiuotina nuo 2010 m. balandžio 30 d. Teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas savo išvadas dėl įmonės nemokumo grindė išimtinai įmonės 2009 – 2011 metų balansų ir pelno nuostolių ataskaitų duomenimis. Pirmiau nurodyta, kad bendrovės nemokumui konstatuoti būtina nustatyti įstatyme reikalaujamą kriterijų – pradelstus įmonės įsipareigojimus (skolas, neatliktus darbus ir kt.), kurių suma viršytų pusę į jos balansą įrašyto turto vertės. Tokie duomenys apie pradelstus įsipareigojimus, jų dydį, palyginus su turto dydžiu, UAB „Nuotekų priežiūra“ 2009 – 2011 metų balansuose ir pelno nuostolių ataskaitose neužfiksuoti, todėl nėra galimybės remiantis šiais dokumentais konstatuoti faktą, kada UAB „Nuotekų priežiūra“ pradelsti įsipareigojimai (skolos, neatlikti darbai ir kt.) viršijo pusę į jos balansą įrašyto turto vertės. Aplinkybė, kada įmonės būsena pasiekė ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalyje nustatytą nemokumo kriterijų, turėtų būti įrodinėjama ne vien įmonės finansinės atskaitomybės dokumentais, bet ir kitomis įrodinėjimo priemonėmis, pavyzdžiui, pirminiais apskaitos dokumentais, patvirtinančiais ūkinės operacijas, įmonės sudarytomis sutartimis ir duomenimis apie jų vykdymą, bei kt. Dėl to konstatuotina, kad apeliacinės instancijos teismo išvados dėl UAB „Nuotekų priežiūra“ nemokumo ir šios įmonės vadovo pareigos pateikti pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškėlimo atsiradimo momentų nepagrįstos, padarytos netinkamai pritaikius ĮBĮ 2 straipsnio 8 dalį, 8 straipsnio 1 dalį, CPK 185 straipsnį.

Dėl ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalies aiškinimo ir taikymo, įmonės vadovo kaltės formos

ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalyje (2008 m. gegužės 22 d. įstatymo Nr. X-1557 redakcija, įsigaliojusi 2008 m. liepos 1 d.) nustatyta, kad įmonės vadovas ar kitas asmuo (asmenys), įmonėje turintis teisę priimti atitinkamą sprendimą, privalo padengti žalą, kurią kreditoriai patyrė dėl to, kad įmonė pavėlavo pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo.

Pasisakydamas dėl šios teisės normos aiškinimo ir taikymo kasacinis teismas yra konstatavęs, kad: priežastys, dėl kurių įmonė tapo nemoki, nėra teisiškai reikšmingos sprendžiant dėl civilinės atsakomybės už pareigos inicijuoti bankroto bylą pažeidimą; nepriklausomai nuo įmonės nemokumo priežasčių, kurios gali būti tiek objektyvios, tiek subjektyvios, įstatyme įtvirtinta įmonės administracijos vadovo pareiga inicijuoti bankroto bylą išlieka, o šios pareigos pažeidimas gali lemti ją pažeidusio asmens civilinę atsakomybę; nėra teisiškai reikšmingos ir galimos įmonės administracijos vadovo pastangos siekti, kad pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo pateiktų kiti asmenys (kreditoriai); pareiga inicijuoti bankroto bylą, esant įstatyme įtvirtintiems pagrindams, tenka įmonės administracijos vadovui, ĮBĮ apibrėžiama šios pareigos įgyvendinimo tvarka, todėl teisės aktuose nereglamentuoti įmonės administracijos vadovo veiksmai neeliminuoja nei pareigos inicijuoti bankroto bylą, nei civilinės atsakomybės už šios pareigos nevykdymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. kovo 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „Limantra“ v. N. G., bylos Nr. 3K-3-130/2011); vien ta aplinkybė, jog įmonė, nors ir nuostolingą, tačiau ūkinę komercinę veiklą vykdė, negali pašalinti įmonės vadovo atsakomybės už nesikreipimą į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. spalio 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „AK baldai“ v. E. G. ir kt., bylos Nr. 3K-3-496/2013; 2014 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „ONDUBALT“ v. T. N., bylos Nr. 3K-3-344/2014). Dėl to kaip nepagrįsti atmestini kasacinio skundo argumentai, kuriais teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas teisės normas, nepagrįstai nevertino atsakovų veiksmų siekiant išsaugoti įmonę (siekiant gauti kuo daugiau pajamų, atsiskaityti su kreditoriais, mažinti nuostolį ir sąnaudas).

Negalima sutikti su kasacinio skundo argumentu, kad įmonės vadovo atsakomybė pagal ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalį sietina su jo kalte vykdant valdymo funkciją pagal CK 2.87 straipsnio 7 dalį. Konstatuotina, kad ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalyje nustatytas specialusis įmonės vadovo civilinės atsakomybės pagrindas, skirtas apsaugoti kreditorių interesus, kai įmonė yra faktiškai nemoki, o akcininkų bei kreditorių interesai iš esmės išsiskiria. Nuo įmonės faktiško nemokumo momento jos vadovas turi pareigą prioritetiškai ginti kreditorių interesus, kad, įmonei esant nemokiai, būtų maksimaliai apsaugotos kreditorių teisės gauti maksimalų reikalavimų patenkinimą. Ši pareiga skiriasi nuo bendrosios pareigos veikti įmonės interesais (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 1 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje *UAB Panevėžio spaustuvė v. R. Š. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-19/2012; 2014 m. gegužės 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *BUAB „Taurus–Ekspres“ v. K. Norkus ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-283/2014; kt.). Kasatoriai akcininkų interesą tęsti bendrovės veiklą, kai jų rizikos laipsnis nebedidėja įmonei esant nemokiai, nepagrįstai perkelia ir kreditoriams, kurių interesas įmonės nemokumo atveju yra kaip tik priešingas – kad būtų sumažinti jų galimi nuostoliai. Taigi, įmonės vadovo atsakomybė pagal ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalį yra specifinė, skirtinga nuo atsakomybės už bendrųjų pareigų įmonei pažeidimą pagal CK 2.87 straipsnio 7 dalį, nes, įmonei tapus nemokia, akcininkų ir kreditorių interesai nebesutampa.

Sprendžiant dėl įmonės vadovo civilinės atsakomybės už pareigos inicijuoti bankroto bylą pažeidimą turėtina omenyje tai, kad įmonės vadovas, tikėtina, nepažeidė pareigos akcininkams, tačiau pažeidė įstatyme įtvirtintą pareigą kreditoriams. Kai įmonės vadovas nevykdo pareigos inicijuoti bankroto bylą, žala atsiranda (padidėja) ne dėl netinkamos vadovo veiklos įmoneje, bet dėl ĮBĮ nustatytos pareigos pažeidimo, todėl tai specifinis deliktas, kuris skiriasi nuo vadovo civilinės atsakomybės pagal CK 2.87 straipsnio 7 dalį, todėl sprendžiant dėl įmonės vadovo civilinės atsakomybės už pareigos inicijuoti bankroto bylą pažeidimą nėra teisinio pagrindo vadovautis teismų praktika dėl griežtesnės kaltės formos, kaip civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, suformuota byloje, kuriose nebuvo aiškinama ir taikoma ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalis. Teismai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės aiškinimo ir taikymo praktika turi vadovautis ne *a priori*, o atsižvelgdami į visų nagrinėjamoje byloje nustatytų faktinių aplinkybių kontekstą, kitoje byloje pateiktas teismo taikytinos teisės normos aiškinimas gali būti taikomas tik tada, kai konkrečios bylos esminės faktinės aplinkybės, turinčios reikšmės tos teisės normos taikymui, yra tapačios ar iš esmės panašios. Dėl to kaip nepagrįsti atmestini kasacinio skundo argumentai, kuriais teigiama, kad šioje byloje apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 1 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *UAB „Panevėžio spaustuvė“ v. R. Š. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-19/2012, išdėstytų išaiškinimų dėl įmonės vadovo kaltės formos. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad civilinei atsakomybei pagal ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalį atsirasti reikalingą kaltės formą lemia tai, jog pažeista įstatyme įtvirtinta pareiga, todėl įmonės vadovo civilinė atsakomybė atsiranda esant paprasto neatsargumo jo kaltės formai.

Kasatoriai, teigdami, kad apeliacinės instancijos teismas, konstatuodamas atsakovų atsakomybę, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. kovo 25 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *BUAB „Limantra“ v. N. G.*, bylos Nr. 3K-3-130/2011, suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, pagal kurią vien aplinkybė, kad bendrovė negali padengti skolos kreditoriams, nesukelia civilinės atsakomybės vadovui, kasaciniame skunde nepateikia tai patvirtinančių teisinių argumentų.

Dėl žalos dydžio pagal ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalį, atsakomybės paskirstymo vadovams bei priešastinio ryšio

Kasacinio teismo išaiškinta, kad atsakomybės už pavėluotą kreipimąsi dėl bankroto bylos iškėlimo atveju įmonei, taip pat kreditoriams padaryta žala laikytinas bendras išaugęs įmonės skolų dydis, kurio įmonė jos bankroto procese negali padengti kreditoriams, nepaisant to, jog skola

konkrečiam kreditoriui gali būti ne tik padidėjusi, bet ir sumažėjusi. Žala kreditoriams atsiranda, nes dėl išaugusių įmonės skolų sumažėja jų galimybė gauti didesnę dalį savo reikalavimo patenkinimo, t. y. jų patiriama žala yra išvestinė iš įmonės patirtos žalos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. kovo 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *BUAB „Limantra“ v. N. G.*, bylos Nr. 3K-3-130/2011; 2012 m. vasario 1 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *UAB „Panevėžio spaustuvė“ v. R. Š. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-19/2012). Svarstant atsakingo asmens civilinės atsakomybės klausimą, būtina nustatyti bendros išaugusios įmonės skolų sumos, kuri liks nepadengta, ir pareigos inicijuoti bankroto bylą pažeidimo priežastinį ryšį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos kolegijos 2014 m. birželio 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *BUAB „Rita“ v. R. G. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-321/2014).

Teisėjų kolegija pažymi, kad šioje byloje apeliacinės instancijos teismas, pasisakydamas dėl žalos dydžio, atkirai nuo visumos nagrinėtų aplinkybių, todėl neteislingai interpretavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. gegužės 5 d. nutarties, priimtos civilinėje byloje *BUAB „Vajalio medienos gaminiai“ v. R. K. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-228/2011, ir 2013 m. spalio 16 d. nutarties, priimtos civilinėje byloje *BUAB „AK baldai“ v. E. G. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-496/2013, teiginius, jog žala yra bankroto byloje patvirtinta kreditorių reikalavimų suma. Šie teiginiai turi būti vertinami nurodytų bylų aplinkybių kontekste bei atsižvelgiant į civilinės atsakomybės instituto esmę. Įmonės vadovui taikoma civilinė atsakomybė nėra sankcija už neteisėtus veiksmus, žalos dydis kiekvienu atveju nustatomas pagal faktines bylos aplinkybes, todėl vienais atvejais gali būti lygus bankroto byloje patvirtintų reikalavimų sumai, kitais atvejais – bankroto byloje nepatenkintų kreditorių reikalavimų daliai, arba, kai nustatoma, kad ne visa nepadengta skolų dalis atsirado dėl to, jog atsakingi asmenys laiku nesikreipė dėl bankroto bylos iškėlimo, – mažesnis už ją. Konstatuotina, kad šioje byloje apeliacinės instancijos teismas žalos dydį nustatė netinkamai taikydamas teisės normas ir šiuo aspektu be teisinio pagrindo kaip teismo precedentais vadovaudamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. gegužės 5 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje *BUAB „Vajalio medienos gaminiai“ v. R. K. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-228/2011, ir 2013 m. spalio 16 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje *BUAB „AK baldai“ v. E. G. ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-496/2013.

Kai faktiško nemokumo būsenoje esančiai įmonei skirtingais laikotarpiais vadovavo skirtingi vadovai, kurie padarė žalos laiku neinicijavę bankroto bylos, tai ši žala nėra padaryta bendrais šių asmenų veiksmais, jie nelaikytini bendraskoliais, kiekvienas iš jų individualiai atsako už savo veiksmais padarytą žalą, jų atsakomybė turi būti atribota ir individualizuota, individualiai nustatant kiekvieno iš jų civilinės atsakomybės sąlygų visetą, dėl jos turi būti sprendžiama pagal faktines aplinkybes, žalos dydis dėl vėlavimo inicijuoti bankroto bylos iškėlimą turi būti skaičiuojamas kiekvieno iš jų vadovavimo laikotarpiui atkirai (ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalis, CK 6.246 – 6.249 straipsniai). Šioje byloje apeliacinės instancijos teismas žalą iš atsakovų priteisė dalimis, proporcingai jų vadovavimo įmonei nuo 2010 m. balandžio 30 d. iki bankroto bylos iškėlimo laikui. Teisėjų kolegija pripažįsta pagrįstais kasacinio skundo argumentus, kuriais teigiama, kad tokiu būdu nustatydamas iš kiekvieno iš atsakovų priteistiną žalą dydį apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė teisės normas.

Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip teisiškai nereikšmingi ir neturintys įtakos apskūsto sprendimo teisėtumui.

Konstatuoti trukumai yra pagrindu naikinti apskūstą apeliacinės instancijos teismo sprendimą (CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktą, 359 straipsnio 3 dalis). Jį panaikinus byla perduotina apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo apeliacine tvarka.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2013 m. gruodžio 4 d. sprendimą panaikinti ir bylą perduoti iš naujo nagrinėti Kauno apygardos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Birutė Janavičiūtė

Rimvydas Norkus

Antanas Simniškis